

KUL
TÚRA
SLOVA

4

2009

DISKUSIE

Ako pomenovať študentov píšucich bakalársku prácu?

Úprava vysokoškolského vzdelávania, ktorá vyplýva z Lisabonského dohovoru (pre Slovensko nadobudol platnosť 1. septembra 1999), rozdelila štúdium na tri stupne – bakalársky, magisterský a doktorandský stupeň. Používanie titulov absolventov jednotlivých stupňov sa rieši v zákone o vysokých školách č. 131/2002 Z. z. – titul *bakalár* sa spomína v § 52, n § 53 sa hovorí o používaní titulov *magister/inžinier* a o ďalších tituloch (*Mgr. art., JUDr., PaedDr., PhDr., PharmDr., RNDr., ThDr., Ing. arch.*). Nasledujúci paragraf je venovaný doktorandskému študijnému programu.

V praxi sa však nestretávame len s označením a pomenovaním absolventov štúdia, ale aj s označením „čakateľov“ určitého druhu štúdia. Študent najvyššieho (doktorandského) stupňa štúdia sa označuje slovom *doktorand*. O správnej podobe *doktorand*, nie *doktorant* písali I. Masár v príspevku *Proband a proband* (Kultúra slova, 1978, roč. 12, č. 5, s. 177 – 179) a M. Považaj – *Doktorand či doktorant?* (Kultúra slova, 1995, roč. 29, č. 3, s. 181 – 183). Ak máme v stručnosti priblížiť dôvod písania správnej podoby *doktorand*, je to preto tak, že ide o prevzaté slovo z latinčiny korešpondujúce s latinským gerundívom. I. Masár vo svojom článku píše, že „k východiskovej podobe *doctorandus* (v slovníku stredovekej latinčiny od J. Bartala sa jej význam opisuje slovami *ad doctoris gradum promovendus*, t. j. ktorý má byť povýšený do hodnosti doktora) sme síce nenašli predpokladané sloveso ani v slovníkoch stredovekej latinčiny (ide pravdepodobne o analogické tvorenie), ale pri preberaní tohto slova do spisovnej slovenčiny to nie je rozhodujúce.“ Iné slová prevzaté z latinčiny sú v slovenčine tvorené príponou *-ant* – *praktikant, jubilant, aspirant, konzultant*. Autor záverečnej (dizertačnej) práce v doktorandskom stupni štúdia je *dizertant*, pre ženský rod je forma *dizertantka*.

Súčasťou magisterského stupňa štúdia je aj diplomová práca, ktorú vypracúva *diplomant* alebo *diplomantka*. Tieto podoby sa využívajú najmä

v posudkoch diplomových prác na pomenovanie toho, kto diplomovú prácu napísal. V paragrafe 53 zákona o vysokých školách sa v odseku 8 píše, že „absolventi študijných programov, ktorí získali titul „magister“ môžu vykonať rigoróznú skúšku, ktorej súčasťou je aj obhajoba rigoróznej práce v študijnom odbore, v ktorom získali vysokoškolské vzdelanie, alebo v príbuznom študijnom odbore. Po jej vykonaní im vysoké školy udeľujú akademické tituly...“. Na označenie autora rigoróznej práce sa analogicky pomocou prípony *-ant* vytvoril termín *rigorozant*, pre ženský rod sa používa forma *rigorozantka*.

V súvislosti s novým bakalárskym stupňom, ktorý je ukončený okrem štátnej skúšky aj bakalárskou prácou, nastal problém, ako pomenovať autora bakalárskej práce. V posudkoch školiteľa a oponenta sa to čiastočne riešilo menom študenta, prípadne zdĺhavým opisom *autor/autorka bakalárskej práce, autor/autorka predkladanej práce* a pod. Tlak ekonomizácie na jazyk sa prejavil aj v tomto prípade. Podoba *bakalár/bakalárka* však označuje absolventa bakalárskeho stupňa štúdia a nie toho, kto píše bakalársku prácu a de facto je len „čakateľom“ na bakalársky titul. Podľa označení autorov záverečných prác vyšších stupňov štúdia – *doktorand/doktorandka, rigorozant/rigorozantka, diplomant/diplomantka* môžeme analogicky vytvoriť podoby *bakalarant/bakalarantka*. Na pomenovanie *bakalarant* sme už našli niekoľko dokladov aj na internete.

Na záver možno zhrnúť, že absolvent bakalárskeho stupňa vysokoškolského štúdia je *bakalár* alebo *bakalárka*, absolvent magisterského stupňa je *magister* alebo *magisterka*, absolvent doktorandského štúdia sa označuje slovom *doktor* alebo *doktorka*. Autor bakalárskej práce sa môže označovať slovom *bakalarant* alebo *bakalarantka*, autor diplomovej práce je *diplomant* alebo *diplomantka*, ten, kto píše rigoróznú prácu, sa označuje ako *rigorozant* či *rigorozantka* a autorom dizertačnej práce v doktorandskom stupni štúdia je *dizertant* alebo *dizertantka* a študent doktorandského štúdia je *doktorand* alebo *doktorandka*.

Jaromír Krško